

Ict heeft valse hoop gewekt

ALEID TRUIJENS

De zegeningen van ict in het onderwijs, het is een gevoelig onderwerp. Alle kinderen een iPad, waarop ze hun individuele leerroute volgen? Zal dat de nieuwe generatie wapenen met nieuwe vaardigheden, broodnodig deze eeuw van snelle technologische veranderingen? Geeft dat kinderen die in het huidige onderwijsstelsel vastlopen nieuwe kansen?

Veel beleidsmakers en schoolleiders denken van wel. Onderwijsvernieuwers en adviesbureaus weten het wel zeker. Ict op school heeft de toekomst, en we moeten er voluit op inzetten - het is een geloof dat weinig avalligheid duldt. Wie twijfels heeft, is een sukkel die niet met zijn tijd meegaat of een dwarsligger die heilzame verandering tegenhoudt.

Toch fijn dat onderzoekers van PISA, de organisatie die voor de OESO wereldwijd onderwijsresultaten toetst en vergelijkt, nu eens gekeken hebben hoe het echt zit. PISA onderzocht het gebruik van ict in de afgelopen tien jaar in zeventig landen en bekeek de samenhang met leerresultaten. De onderzoekers hebben slecht nieuws: leerlingen die veel gebruikmaken van computers op school zijn niet beter gaan presteren in taal, rekenen/wiskunde en natuurkunde. Eerder slechter. De enorme investeringen in ict in het westerse onderwijs betalen zich vooralsnog nergens uit.

Dat moet een domper zijn voor de gelovigen. En voor de groeiemarkt van digitaal lesmateriaal. De conclusies liegen er niet om. In landen waar kinderen bovengemiddeld veel schooltijd doorbrengen op computers zijn de resultaten slechter dan in landen waar ze weinig met ict werken. De beste resultaten op de drie

onderdelen worden behaald in Zuid-Korea, Hongkong en Japan, waar ze op school het minst met computers werken (oecd.org/education/students-computers-and-learning).

Jammer genoeg maakt ict verschillen die samenhangen met sociaal-economische achtergronden ook niet kleiner en vergroot het de kansen van kinderen met leerachterstanden evenmin. Goed lees- en rekenonderwijs doen dat volgens de onderzoekers wel. Opmerkelijk is deze uitkomst: wie iets oldskool heeft geleerd, kan die vaardigheid makkelijk digitaal toepassen; andersom is dat niet het geval. De Aziatische kinderen die op papier zo goed lezen en rekenen, kunnen uitstekend uit de voeten op de computer, zij scoren óók digitaal beter in die vakken. (oecd.org/education/new-approach-needed-to-deliver-on-technologypotential-in-schools)

De onderzoekers hebben niet overall een verklaring voor, maar hebben hun vermoedens. Ze denken dat de computer te veel afleiding biedt en de concentratie verstoort. Het is verleidelijk om antwoorden op opgaven op te zoeken en te kopiëren. Zo bestendigt die informatie zich nooit tot kennis.

Andreas Schleicher, directeur educatie van de OESO, zegt dat er 'too many false hopes' zijn gewekt over ict op school. Investeren in goede leraren blijft nodig. Hij stelt dat technologie nooit slecht onderwijs kan verbeteren en dat de computers niet het contact tussen leerling en leraar kunnen vervangen.

Dat laatste is een teer punt. Natuurlijk denken leerkrachten, hoe veel gebruik ze ook maken van tablets in de klas, niet dat ze vervangbaar zijn door zo'n apparaatje. Kom zeg. Maar het

scheelt ze wel een hoop werk en energie, als hun leerlingen urenlang op hun schermjes bezig zijn. Bij geavanceerde digitale methodes krijgen de leerlingen antwoord op vragen, kunnen ze zelf werk nakijken en fouten verbeteren. Het is heerlijk rustig in de klas. En ze zijn toch lekker bezig? De gedachte dat sommige kinderen zo niet genoeg aandacht krijgen en heel weinig opsteken in hun eentje, komt niet bij iedereen op.

De OESO-onderzoekers pleiten niet voor het verbannen van ict uit de school. Ze zijn niet gek. Een groot deel van ons leven speelt zich digitaal en online af en dat geldt voor de komende generaties nog sterker. Kinderen moeten leren hoe ze computers en internet het best kunnen gebruiken en hoe ze informatie opzoeken en beoordelen. Anders dan vaak gedacht, kunnen veel kinderen dat niet, ook al zijn ze vanaf hun geboorte vertrouwd met tablets.

De onderzoekers ontdekten dat scholen die een bescheiden gebruik van computers maken, zo'n twee uur per week, het iets beter doen dan scholen zonder ict. Het meeste valt te verwachten van spaarzaam maar slim en effectief gebruik. De computer moet weer een middel worden, geen oplossing.

Wat zou er gebeurd zijn als al die landen de ict-miljoenen hadden geïnvesteerd in betere lerarenopleidingen? Jammer dat de OESO daar geen onderzoek naar kan doen.

Aleid Truijens is schrijfster, literatuurrecensente en biografe. Reageren? opinie@volkskrant.nl